04/03/2024

Η Αγία Γραφή ως προσωπικό μήνυμα – Του Μητροπολίτη Διοκλείας Καλλίστου Ware

/ Γνώμες

Σύμφωνα με τον άγιο Μάρκο τον Ασκητή (5ος-6ος αι.) «Εκείνος που είναι ταπεινός στη σκέψη και ασχολείται με την πνευματική εργασία, όταν μελετά τις Γραφές, εφαρμόζει τα πάντα στον εαυτό του και όχι στον διπλανό του». Σε όλη την Αγία Γραφή αναζητούμε την προσωπική εφαρμογή. Το ερώτημά μας δεν είναι απλώς «Τί σημαίνει αυτό;» αλλά «Τί σημαίνει αυτό για μένα;». Ο άγιος Τύχων επιμένει: «Σου ομιλεί ο ίδιος ο Χριστός». Η Αγία Γραφή είναι ένας άμεσος, οικείος διάλογος ανάμεσα στον Σωτήρα και σ' εμένα -ο Χριστός απευθύνεται σ' εμένα και η καρδιά μου ανταποκρίνεται. Αυτό είναι το τέταρτο κριτήριο της αγιογραφικής μας μελέτης.

- Γράφει ο Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος Ware

Πρέπει να βλέπω όλες τις διηγήσεις της Γραφής ως μέρος της δικής μου προσωπικής ιστορίας. Η περιγραφή της πτώσης του Αδάμ αποτελεί και δική μου εμπειρία. Ποιός είναι ο Αδάμ; Το όνομά του σημαίνει απλώς «άνδρας», «άνθρωπος». Εγώ είμαι ο Αδάμ και εμένα ρωτά ο Θεός «Πού ει;» (Γεν. 3:9). Συχνά ρωτάμε: «Πού είναι ο Θεός;». Αλλά η πραγματική ερώτηση είναι εκείνη που θέτει ο Θεός στον Αδάμ και στον καθένα μας: «Πού είσαι;».

*

Ποιός είναι ο Κάιν, ο αδελφοκτόνος; Είμαι εγώ. Η ένσταση του Θεού. «Πού είναι ο Άβελ, ο αδελφός σου;» (Γεν. 4:9) απευθύνεται στον Κάιν που βρίσκεται μέσα μας. Ο δρόμος προς τον Θεό είναι ένας και μοναδικός και περνάει μέσα από την αγάπη για τους άλλους. Μη αποδεχόμενος τον αδελφό ή την αδελφή μου, υποκαθιστώ την εικόνα του Θεού με το σημείο του Κάιν, και αρνούμαι την ίδια την ουσία της ανθρώπινης ιδιότητάς μου.

Αυτή η έννοια της εφαρμογής σε προσωπικό επίπεδο είναι προφανής στις ακολουθίες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και κυρίως στον Μεγάλο Κανόνα του αγίου Ανδρέου Κρήτης. «Ο λησταίς περιπεσών εγώ υπάρχω τοις λογισμοίς μου» ψάλλουμε (βλ. Λουκ. 10:30)· «Την ουσίαν της ψυχής καταναλώσας ταις ασωτίαις, έρημος ειμί αρετών ευσεβών, λιμώττων δε κράζω, ο Πατήρ των οικτιρμών. προφθάσας συ με οίκτιρον» (βλ. Λουκ. 15: 11-14). «Ποιά είναι τα πρόβατα και ποιά τα ερίφια;» ρωτούσαν τους Πατέρες της Αιγυπτιακής Ερήμου (βλ. Ματθ. 25:31-46). «Τα πρόβατα τα γνωρίζει ο Θεός», απαντούσαν. «Όσο για τα ερίφια. εννοείται ότι είμαι εγώ».

*

Τρία είναι τα βήματα που πρέπει να ακολουθούμε όταν μελετούμε τη Γραφή. Πρώτα πρέπει να στοχαζόμαστε ότι αυτό που μας δίνει είναι μια ιερή ιστορία – η ιστορία του κόσμου από τη Δημιουργία, η ιστορία του εκλεκτού λαού του Θεού, η ιστορία του ιδίου του Σαρκωμένου Θεού στην Παλαιστίνη, η ιστορία των «μεγαλείων του Θεού» (Πράξ. 2:11) μετά την Πεντηκοστή. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι αυτό που βρίσκουμε στη Βίβλο δεν είναι μια ιδεολογία, ούτε μια φιλοσοφική θεωρία, αλλά μια ιστορική αλήθεια.

*

Στη συνέχεια παρατηρούμε την ιδιαιτερότητα αυτής της ιερής ιστορίας. Στην

Αγία Γραφή βλέπουμε τον Θεό να παρεμβαίνει εν τόπω και χρόνω, να διαλέγεται με ανθρώπους. Βλέπουμε μπροστά μας τη συγκεκριμένη κλήση Του προς διάφορα πρόσωπα – προς τον Αβραάμ, τον Μωυσή, τη Ρεββέκα και τη Ρουθ, προς τον Ησαΐα και τους Προφήτες. Βλέπουμε τον Θεό να ενσαρκώνεται μία μόνο φορά σε μια συγκεκριμένη γωνιά της γης, σε μια συγκεκριμένη στιγμή και από συγκεκριμένη μητέρα. Αυτή την ιδιαιτερότητα ας μην τη βλέπουμε ως σκάνδαλο αλλά ως ευλογία. Η θεία αγάπη είναι οικουμενική στην προοπτική της. αλλά είναι πάντα προσωπική στην έκφρασή της.

*

Η αίσθηση ότι η Βίβλος έχει αυτή την ιδιομορφία αποτελεί ζωτικό στοιχείο για τον Ορθόδοξο «νουν Γρα-φών». Αν όντως αγαπούμε τη Βίβλο, θα αγαπούμε και τις γενεαλογίες και τις χρονολογικές Λεπτομέρειες και τα γεωγραφικά στοιχεία. Ένας από τους καλύτερους τρόπους να ζωντανέψουμε την αγιογραφική μας μελέτη είναι να πάμε σε ένα προσκύνημα στην Αγία Γη. Να περπατήσουμε εκεί που περπάτησε ο Χριστός. Να κατεβούμε στη Νεκρά Θάλασσα, να ανηφορίσουμε στο όρος των Πειρασμών, να λογαριάσουμε τη μοναξιά, να αναλογιστούμε πως θα ένιωθε ο Χριστός κατά τις σαράντα ημέρες της μόνωσής του στην έρημο. Να πιούμε απ’ το πηγάδι, δίπλα στο οποίο ο Ιησούς συζήτησε με τη Σαμαρείτιδα. Να πάρουμε το καραβάκι από τη θάλασσα της Γαλιλαίας και να ζητήσουμε απ’ τους ναύτες να σταματήσουν τη μηχανή, να ατενίσουμε εν σιωπή απέναντι. Να πάμε ένα βράδυ στον Κήπο της Γεθσημανή, να καθίσουμε στα σκοτεινά κάτω απ’ τις πανάρχαιες ελιές· πέρα απ’ την κοιλάδα φαίνονται τα φώτα της πόλης. Να γευθούμε στο έπακρο τη μοναδικότητα του ιστορικού αυτού τοπίου και να πάρουμε μαζί μας την εμπειρία αυτή για την καθημερινή αγιογραφική μας μελέτη.

*

Και τότε, θα είναι η στιγμή για το τρίτο μας βήμα. Αφού θα έχουμε ξαναζήσει τη βιβλική διήγηση σε όλες της τις λεπτομέρειες, πρέπει να την εφαρμόσουμε απευθείας στον εαυτό μας. Πρέπει να πούμε μέσα μας: «Όλοι αυτοί οι μακρινοί τόποι, όλα αυτά τα γεγονότα στο απόμακρο παρελθόν ανήκουν στη δική μου συνάντηση με τον Κύριο. Είμαι κι εγώ μέρος της ιστορίας αυτής».

*

Η προδοσία, για παράδειγμα, είναι μέρος της προσωπικής ιστορίας του καθενός μας. Μήπως δεν έχουμε όλοι προδοθεί σε κάποια στιγμή της ζωής μας και δεν έχουμε όλοι νιώσει τη γεύση της; Και δεν αφήνει η ανάμνηση των στιγμών αυτών βαθιά και μόνιμα τα ίχνη της στην ψυχή μας; Διαβάζοντας, λοιπόν, πώς ο Πέτρος

αρνήθηκε τον Ιησού, και πώς Εκείνος τον αποκατέστησε μετά την Ανάστασή Του. μπορούμε να δούμε τον εαυτό μας ως ένα από τα πρόσωπα της διηγήσεως; Αν προσπαθήσουμε να φανταστούμε πως ένιωσαν και ό Ιησούς και ο Πέτρος αμέσως μετά την προδοσία, τότε μετέχουμε στα συναισθήματά τους. Εγώ είμαι ο Πέτρος, στην περίπτωση μιας προδοσίας, μπορώ να είμαι ο Χριστός; Παρόμοια, στοχαζόμενοι τη στιγμή της συμφιλίωσης, βλέπουμε τον αναστημένο Σωτήρα, με μια αγάπη απολύτως απαλλαγμένη από συναισθηματισμούς, να αποκαθιστά τον αρνητή Πέτρο στο αξίωμα του Μαθητή και τον Πέτρο με ταπείνωση και θάρρος να αποδέχεται, την αποκατάσταση. Και τότε ρωτούμε τον εαυτό μας: Πόσο μοιάζω με τον Χριστό στη στάση μου απέναντι σ' εκείνους που με προδίδουν; Και, μετά από τις δικές μου προδοτικές πράξεις, αποδέχομαι τη συγχώρηση των άλλων, μπορώ να συγχωρήσω τον εαυτό μου;

*

Ας πάρουμε ως ένα ακόμη παράδειγμα την «αμαρτωλή γυναίκα», η οποία άδειασε τη φιάλη με το μύρο στα πόδια του Ιησού (Λουκ. 7:36-50). και την οποία κάποιοι ταυτίζουν με την αγία Μαρία τη Μαγδαληνή, παρ' ότι αυτό δεν συμπίπτει συνήθως με την Ορθόδοξη ερμηνεία. Μπορώ να τη δω να καθρεφτίζεται στον εαυτό μου; Διαθέτω τη γενναιοδωρία της, τον αυθορμητισμό και την παρορμητική αγάπη της; «Αφέωνται αι αμαρτίαι αυτής αι πολλαί, ότι ηγάπησε πολύ». Ή είμαι υπολογιστής; Σφιχτοχέρης, δειλός, συγκρατημένος, δεν δεσμεύομαι ποτέ πλήρως σε τίποτε, ούτε καλό ούτε κακό; Όπως έλεγαν οι Πατέρες της Ερήμου «καλύτερα κάποιος που έχει αμαρτήσει, αν έχει επίγνωση ότι αμάρτησε και μετανοεί, παρά κάποιος που δεν αμάρτησε και θεωρεί τον εαυτό του δικαιωμένο».

*

Η προσωπική προσέγγιση της Αγίας Γραφής σημαίνει ότι, διαβάζοντάς την, δεν μένω απλώς ένας αποκομμένος και αντικειμενικός παρατηρητής, που απορροφά πληροφορίες και καταγράφει γεγονότα. Η Αγία Γραφή δεν είναι απλώς ένα λογοτεχνικό έργο ή μια συλλογή ιστορικών ντοκουμέντων. Παρ' ότι μπορούμε να την προσεγγίσουμε και σε αυτό το επίπεδο. Κυρίως είναι ένα ιερό βιβλίο, που απευθύνεται σε πιστούς, για να διαβαστεί με πίστη και αγάπη. Δεν θα μπορέσουμε ποτέ να επωφεληθούμε στο έπακρο από την ανάγνωση των Ευαγγελίων, αν δεν είμαστε ερωτευμένοι με τον Χριστό. «Η καρδιά μιλάει στην καρδιά». Διεισδύω στη ζωντανή αλήθεια της Γραφής μόνον αν η καρδιά μου ανταποκρίνεται με αγάπη στην καρδιά του Θεού.

Μελετώντας τη Γραφή με αυτόν τον τρόπο -με πνεύμα υπακοής, ως μέλη της Εκκλησίας, βρίσκοντας τον Χριστό παντού, και θεωρώντας κάθε τι ως μέρος της

δικής μας προσωπικής ιστορίας- θα νιώσουμε κάτι από τη δύναμη και την ίαση που πρέπει να βρίσκουμε στον Λόγο του Θεού. Ωστόσο, στο ταξίδι μας μέσα στις σελίδες της, βρισκόμαστε πάντα στο πρώτο-πρώτο μας ξεκίνημα. Μοιάζουμε μ' εκείνον που ξεκινά μ' ένα μικρό βαρκάκι να διαπλεύσει τον απέραντο ωκεανό. Όσο μεγάλο όμως κι αν είναι το ταξίδι αυτό, ας ξεκινήσουμε σήμερα, τούτη τη μέρα, τούτη τη στιγμή.

*

Στο αποκορύφωμα της πνευματικής του κρίσης, παλεύοντας με τον εαυτό του μόνος μέσα στον κήπο, ο Ιερός Αυγουστίνος άκουσε μια παιδική φωνή να του μιλά επιτακτικά: «Λάβε και ανάγνωθι, λάβε και ανάγνωθι». Πήρε στα χέρια του την Αγία Γραφή και διάβασε και αυτό που διάβασε του άλλαξε ολόκληρη τη ζωή. Ας κάνουμε το ίδιο: Λάβε και ανάγνωθι.

«Λυχνάρι στην πορεία μου είναι ο Νόμος Σου· φως στο διάβα της ζωής μου» (Ψαλμ. 118:105).

(Κάλλιστος Ware, «Φως, στο διάβα της ζωής μου…η μελέτη των θείων Γραφών», Εκδ. Ακρίτας σ.52-64)

Πηγή: pemptousia.gr